

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

włoski

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Swipe to change

Przeprowadzanie dowodów

Włochy

1 Ciężar dowodu

1.1 Jakie zasady obowiązują w odniesieniu do ciężaru dowodu?

Ciężar dowodu regulują zasady określone w art. 2697 kodeksu cywilnego, który stanowi, że „osoby zamierzające dochodzić prawa przed sądem mają obowiązek dowiedzenia faktów na poparcie roszczenia. Strona kwestionująca prawdziwość faktów lub twierdząca, że dochodzone prawo uległo zmianie bądź wygasło, ma obowiązek dowiedzenia faktów na poparcie takich twierdzeń”.

Zasady te wymagają zatem od powoda dowiedzenia faktów stanowiących podstawę jego roszczenia, tj. faktów mających wspomniane skutki prawne. Pozwany musi natomiast dowieść faktów wyłączających jego odpowiedzialność lub świadczących o tym, że odnośne prawo wygasło bądź uległo zmianie w sposób skutkujący oddaleniem roszczenia powoda.

Jeżeli powód nie jest w stanie uzasadnić swojego roszczenia, pozew zostaje oddalony bez względu na to, czy pozwany przedstawi argumenty na swoją obronę i dowody je potwierdzające.

W art. 2698 kodeksu cywilnego uznaje się za nieważne wszelkie porozumienia mające na celu przeniesienie lub zmianę ciężaru dowodu, odnoszące się do niezbywalnych praw lub w nadmiernym stopniu utrudniające jednej ze stron wykonywanie przysługujących jej praw.

Niewystarczające dowody działają na szkodę przedstawiającej je strony (zarówno powoda, jak i pozwanego) która ma obowiązek przedstawić dowody na poparcie lub obalenie faktów, gdyż przedstawienie niewystarczających dowodów jest uważane za równoznaczne z brakiem dowodów.

1.2 Czy obowiązują zasady, które wyłączają konieczność dowodzenia niektórych faktów? W jakich przypadkach? Czy możliwe jest przedstawienie dowodu w celu obalenia szczególnego domniemania prawnego?

Ciężar dowodu nie ma zastosowania w następujących przypadkach:

w przypadku domniemań, tj. jeżeli w prawie przewidziano wagę dowodową określonych faktów lub dopuszczono wyciąganie przez sąd wniosków dotyczących faktu nieznanego na podstawie faktu znanego (art. 2727 kodeksu cywilnego).

Domniemania dzielą się na:

domniemania prawne, czyli domniemania przewidziane w prawie, które mogą być wzruszalne (*iuris tantum*), tzn. które można obalić przed sądem dowodem przeciwnym, lub niewzruszalne (*iuris et de iure*), w stosunku do których przed sądem nie można przedstawić dowodu przeciwnego;

domniemania zwykłe, które pozostawia się ocenie sądu. Sąd akceptuje jedynie poważne, szczegółowe i spójne domniemania. Domniemanie zwykłe nie jest dopuszczalne w odniesieniu do faktów, w przypadku których prawo nie dopuszcza dowodów ze świadków (art. 2729 kodeksu cywilnego);

w przypadku faktów powszechnie znanych (*fatti notori*), tj. faktów powszechnie znanych w czasie i miejscu wydania orzeczenia, przez co nie można podawać ich w wątpliwość (art. 115 kodeksu postępowania cywilnego);

fakty bezsporne lub przyznane, tzn. fakty zgodnie przytaczane przez strony lub potwierdzone, także milcząco, przez stronę, w której interesie byłoby ich obalenie (art. 115 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

1.3 Do jakiego stopnia sąd musi być przekonany o fakcie, aby oprzeć orzeczenie na istnieniu tego faktu?

Orzeczenie sądu o uznaniu roszczenia lub ewentualnego sprzeciwu wobec niego musi opierać się wyłącznie na faktach w pełni udowodnionych albo bezpośrednio, albo na zasadzie domniemania.

Wyrok sądu nie może być oparty na nieudowodnionych faktach, nawet jeżeli jest możliwe bądź bardzo prawdopodobne, że fakty te zaistniały (art. 115 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego).

2 Postępowanie dowodowe

2.1 Czy dowód przeprowadza się zawsze na podstawie wniosku strony czy sędzia w niektórych przypadkach może również przeprowadzić dowód z urzędu?

We włoskim systemie prawnym przeprowadzanie dowodu reguluje zasada, zgodnie z którą zakres postępowania określają strony (*principio dispositivo*), określona w art. 115 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego: sąd musi oprzeć wyrok na dowodach przedstawionych przez strony „poza przypadkami przewidzianymi prawem”.

Pewne wyjątki od tej zasady określono jednak w następujących artykułach kodeksu postępowania cywilnego:

w art. 117 zezwala się na nieformalne przesłuchanie stron;

w art. 118 zezwala się na zarządzenie oględzin osób i przedmiotów;

w art. 61 i 191 zezwala się sądowi na zarządzenie sporządzenia opinii biegłego;

w art. 257 zezwala się sądowi na powołanie świadka, który został wskazany przez innego świadka;

w art. 281b zezwala się sądowi powszechnemu (*tribunale*) w składzie jednego sędziego na zarządzenie przeprowadzenia dowodów ze świadków, jeżeli w swoich zeznaniach strony wskazały osoby, które mogą posiadać wiedzę na temat faktów.

W sporach z zakresu prawa pracy zasadą, zgodnie z którą zakres postępowania określają strony, zastępuje system zawierający elementy inkwizycyjne, szczególnie na podstawie następujących przepisów:

w art. 420 przewiduje się swobodne przesłuchanie stron podczas rozprawy;

art. 421 stanowi, że sąd może w każdym momencie zarządzić z urzędu przedstawienie dowolnego rodzaju dowodu, nawet wykraczającego poza granice wyznaczone w kodeksie cywilnym.

W postępowaniu rozwodowym sąd może zarządzić przeprowadzenie dowodu z urzędu, jednak tylko w zakresie dochodzenia w sprawie dochodów i warunków życia.

2.2 Co się dzieje po przyjęciu wniosku dotyczącego przeprowadzenia dowodu?

Jeżeli jedna ze stron składa wniosek o przeprowadzenie dowodu, strona przeciwna może zwrócić się z wnioskiem o przeprowadzenie dowodu przeciwnego. Sąd przychyli się do obu wniosków, jeżeli ma powody sądzić, że przedstawione fakty będą istotne na potrzeby wydania wyroku.

Jeżeli sąd dopuści dowody, przystępuje do ich rozpoznania.

Po przeprowadzeniu dowodów sąd wyda orzeczenie w sprawie.

2.3 W jakich przypadkach sąd odrzuci wniosek dowodowy strony?

Sąd odrzuci wniosek o przeprowadzenie dowodu, jeżeli dowód jest bezwartościowy lub prawnie niedopuszczalny (np. jeżeli twierdzenie, że nieruchomości sprzedano, opiera się wyłącznie na zeznaniach świadków) lub jeżeli fakty, których dotyczy wniosek, są nieistotne na potrzeby wydania wyroku (np. zeznanie dotyczące faktu niezwiązanego z przedmiotem sporu).

2.4 Jakie wyróżnia się środki dowodowe?

W prawie włoskim wyróżnia się dowody z dokumentów i dowody w innej formie niż dokumenty.

Dowód z dokumentów przeprowadza się na podstawie:

dokumentów urzędowych (art. 2699 i nast. kodeksu postępowania cywilnego);

dokumentów prywatnych (art. 2702 i nast.);

telegramów (art. 2705 i nast.);

akt i zapisków domowych (art. 2707);

dokumentacji księgowej przedsiębiorstw (art. 2709);

kopii wytworzonych mechanicznie (art. 2712);

kopii dokumentów i umów (art. 2714 i nast.).

Dowody w innej formie niż dowody z dokumentów przeprowadza się na podstawie:

zeznań świadków (art. 2721 i nast. kodeksu postępowania cywilnego);

przyznania się do winy (art. 2730 i nast.);

oświadczenia pod przysięgą (art. 2736 i nast.);

ogłędzin (art. 258 i nast.).

Dowodami są także opinie biegłych, dzięki którym sąd zyskuje wiedzę techniczną, której sam nie posiada.

2.5 Jakie metody stosuje się w celu uzyskania dowodów ze świadków i czym się one różnią od środków uzyskiwania dowodów z biegłych? Jakie obowiązują zasady w odniesieniu do składania dowodów pisemnych i ekspertyz/opinii biegłych?

Sąd dopuszcza dowody z zeznań świadków (art. 245 kodeksu postępowania cywilnego). Sąd wzywa świadka do stawienia się w celu złożenia zeznań, pod groźbą zastosowania środków przymusu i grzywny w razie niestawienia się.

Sąd wyznacza miejsce, czas i sposób przeprowadzenia dowodu. Na wniosek zainteresowanej strony pracownik sądowy doręczający pisma procesowe doręcza świadkowi wezwanie. Świadek odczytuje zobowiązanie do składania zeznań zgodnych z prawdą, po czym zostaje przesłuchany przez sędziego – strony nie mogą bezpośrednio przesłuchiwać świadków.

Na mocy wprowadzonego niedawno przepisu sąd może przyjmować zeznania na piśmie za zgodą stron (art. 257 bis kodeksu postępowania cywilnego).

Biegłych powołuje sąd, który przekazuje im pytania, na które mają udzielić odpowiedzi; biegli stawiają się także na rozprawie i składają przysięgę, że będą mówić prawdę. Co do zasady biegli sporządzają pisemną opinię, sąd może jednak nakazać im także stawienie się w sądzie w celu ustnego przesłuchania na rozprawie (art. 195 kodeksu postępowania cywilnego).

Dowody z dokumentów stanowią element postępowania po ich włączeniu do akt dotyczących danej strony, w czasie pierwszej rozprawy lub na późniejszym etapie, z zachowaniem terminów określonych w prawie.

2.6 Czy istnieją silniejsze i słabsze środki dowodowe?

We włoskim systemie prawnym największą wagę mają dokumenty urzędowe oraz domniemania niewzruszalne.

Dokumentami urzędowymi (art. 2699 i nast. kodeksu cywilnego) są dokumenty sporządzone, z dopełnieniem wymaganych formalności, przez notariusza (*notaio*) lub innego urzędnika państwowego uprawnionego do potwierdzenia urzędowego statusu dokumentów w miejscu, w którym dokument został sporządzony. Dokumenty urzędowe mają pełną wartość dowodową, chyba że zostanie udowodnione, że są fałszywe. Po wykluczeniu tego zarzutu stanowią one dowód bezwzględny i bezwarunkowy.

Domniemania niewzruszalne (art. 2727 kodeksu cywilnego) mają jeszcze większą wartość, ponieważ w stosunku do nich nie można przedstawić żadnego dowodu przeciwnego.

2.7 Czy udowodnienie określonych faktów wymaga oznaczonych środków dowodowych?

Prawo przewiduje wymóg, aby określonych faktów dowodzono wyłącznie za pomocą określonych środków dowodowych, w niektórych przypadkach dokumentów urzędowych, w innych – pisemnych dokumentów, którymi mogą być dokumenty urzędowe lub prywatne.

2.8 Czy świadkowie są zobowiązani przepisami prawa do zeznawania?

Świadkowie mają obowiązek składania zeznań, chyba że prawo stanowi inaczej. Istnieją przepisy obejmujące następujące przypadki: niezdolność do składania zeznań, zakaz składania zeznań przez określone osoby oraz możliwość uchylenia się od składania zeznań. Obowiązek składania zeznań przez świadków pośrednio wynika z uprawnienia sądu przewidzianego w art. 255 kodeksu postępowania cywilnego, który w przypadku niestawiennictwa może nakazać doprowadzenie świadka do sądu i nałożyć grzywnę.

2.9 W jakich przypadkach mogą odmówić składania zeznań?

W przypadkach określonych w kodeksie postępowania karnego, do których odwołuje się kodeks postępowania cywilnego: dotyczy to osób fizycznych, które mogą odmówić składania zeznań, ponieważ są związane tajemnicą służbową, tajemnicą urzędową lub tajemnicą państwową.

2.10 Czy osoba, która odmawia złożenia zeznań, może być ukarana lub zmuszona do zeznawania?

Zgodnie z art. 256 kodeksu postępowania cywilnego sąd może złożyć doniesienie do prokuratury, przekazując kopię protokołu rozprawy, na świadka, który stawi się w sądzie, odmawiając złożenia zeznań bez podania odpowiedniego uzasadnienia, lub wobec którego istnieje uzasadniony powód, by podejrzewać, że składa fałszywe zeznania lub zataja dowody.

2.11 Czy przewiduje się, że od niektórych osób nie można uzyskać dowodów?

Osoby fizyczne, które posiadają osobisty interes związany z okolicznościami faktycznymi sprawy, nie mogą składać zeznań, ponieważ fakt posiadania przez nie takiego interesu oznacza, że mogą być uprawnione do uczestnictwa w postępowaniu w charakterze strony (art. 246 kodeksu postępowania cywilnego). Dzieci w wieku poniżej 14 roku życia można przesłuchiwać tylko wtedy, gdy ich zeznania są wymagane ze względu na szczególne okoliczności sprawy (art. 248 kodeksu postępowania cywilnego).

2.12 Jaką rolę odgrywa sędzia i strony w przesłuchaniu świadka? W jakich warunkach można przesłuchiwać świadka w trybie wideokonferencji lub za pośrednictwem innych środków technicznych?

Sędzia przesłuchuje świadka, zadając mu bezpośrednie pytania dotyczące faktów dopuszczonych jako istotne dla postępowania oraz wszelkie pytania dotyczące tych samych faktów, jakich zażądamy adwokaci stron w trakcie przesłuchania.

Nie wyklucza się wideokonferencji, chociaż nie została ona wyraźnie przewidziana w kodeksie postępowania cywilnego. Artykuł 202 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że zarządzając przeprowadzenie dowodu, sąd „wskazuje czas, miejsce i sposób uzyskania dowodów”, co pozwala sądowi zarządzić przesłuchanie świadka za pośrednictwem wideokonferencji.

Ponadto art. 261 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że sąd może zarządzić sporządzenie nagrania wideo wymagającego wykorzystania środków mechanicznych, narządzi lub procedur.

Wideokonferencję wyraźnie przewidziano w kodeksie postępowania karnego (np. w art. 205b).

3 Ocena dowodów

3.1 Czy istnieją ograniczenia nałożone na sąd dotyczące uwzględnienia przez sąd w orzeczeniu dowodów, które zostały zebrane przez stronę niezgodnie z prawem?

Sąd nie bierze pod uwagę żadnych dowodów, które nie zostały formalnie przedstawione i dopuszczone.

3.2 Czy moje oświadczenie, jako strony w sprawie, uznaje się za dowód?

Oświadczenie strony sprawy nie jest traktowane jako dowód przemawiający na jej korzyść. Może ono jednak liczyć się jako dowód przeciwko takiej stronie, jeśli oświadczenie stanowi przyznanie się do winy złożone w trakcie formalnego przesłuchania.

Ostatnia aktualizacja: 22/01/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.